

Kriminalvården har i några fall inte gett intagna möjlighet att rösta i de allmänna valen 2022

Beslutet i korthet: I samband med de allmänna valen 2022 har Kriminalvården i tre olika situationer brustit i sin skyldighet att ge intagna möjlighet att rösta. Myndigheten får kritik för detta.

För att den som är intagen inom Kriminalvården ska kunna utnyttja sin grundläggande rättighet att rösta, krävs det att myndigheten ordnar de praktiska förutsättningarna för detta. Det är enligt JO också nödvändigt att Kriminalvården informerar de intagna om möjligheten att rösta och hur röstningen går till på det aktuella verksamhetsstället.

Hon ser positivt på att myndigheten nu påbörjar ett arbete med att upprätta styrande dokument för hanteringen av röstning i val för intagna. Enligt JO:s uppfattning finns det situationer där det är särskilt viktigt med vägledning, bl.a. om den intagne i ett första skede har gått miste om möjligheten att rösta till följd av t.ex. sjukdom, tillfällig frånvaro eller förflyttning till ett annat verksamhetsställe. Liknande förhållanden kan uppstå för personer som tas in i häkte eller anstalt på valdagen eller strax dessförinnan och som ännu inte har röstat.

Anmälningarna

Under hösten 2022 tog JO emot tre anmälningar som handlade om att intagna i häkte och anstalt inte hade fått möjlighet att rösta i de allmänna valen 2022. Ärendena (dnr 7179-2022, 7287-2022 och 7313-2022) behandlas gemensamt i detta beslut.

Anstalten Umeå, dnr 7179-2022

AA framförde klagomål mot Kriminalvården, anstalten Umeå, och anförde i huvudsak följande. Han fick inte möjlighet att rösta i valen till riksdag, kommunfullmäktige och regionfullmäktige. Personalen frågade inte honom den dagen som det anordnades förtidsröstning i anstalten. Han var då placerad i avskildhet. På valdagen den 11 september 2022 fick han veta att det inte var möjligt att rösta.

Anstalterna Rödjan och Brinkeberg, dnr 7287-2022

BB klagade på anstalterna Rödjan och Brinkeberg samt uppgav bl.a. följande. Den 6 september 2022 blev han utan förvarning flyttad från Rödjan till Brinke-

berg. Det medförde att han gick miste om förtidsröstningen som hölls i den förstnämnda anstalten samma dag, vilken han hade planerat att delta i. Under transporten till Brinkeberg berättade han för personalen att det var mycket viktigt för honom att rösta. Även när han kom fram dit förklarade han att han ville rösta. Personalen vid anstalten Brinkeberg informerade dock honom om att förtidsröstningen där redan hade ägt rum. Han frågade om det fanns några andra alternativ, t.ex. om en representant kunde rösta åt honom eller om han kunde få gå till vallokalen i sällskap av personal. Svaret blev nej. Varje dag fram till valdagen pratade han med personal om att han ville rösta. Till svar fick han att det inte var möjligt. Han är mycket besviken över Kriminalvårdens hantering. Han är 19 år och detta skulle ha blivit den första gången som han röstade.

Häktet Sollentuna, dnr 7313-2022

CC framförde klagomål mot Kriminalvården, häktet Sollentuna, och anförde i huvudsak följande. Hon fick inte möjlighet att rösta i valet, trots att hon hade blivit informerad om att hon skulle få det. Som hon har förstått det kom röst-mottagarna till hennes cell just när hon var ute på promenad. Det hade varit enkelt att hitta henne om de bara hade frågat efter henne. Det var mycket viktigt för henne att få rösta.

Utredning

JO hämtade in muntliga upplysningar från en kriminalvårdsinspektör vid vart och ett av de fyra anmälda verksamhetsställena.

Därefter begärde JO att Kriminalvården skulle yttra sig över de uppgifter som anmälarna lämnat. Myndigheten ombads att lämna en beskrivning av dels Kriminalvårdens nationella rutiner avseende röstning i valet 2022, dels de lokala rutinerna vid de aktuella verksamhetsställena avseende röstning i valet 2022. Dessutom skulle Kriminalvården yttra sig särskilt vad gäller intagna som är placerade i avskildhet (anstalten Umeå) och som förflyttas mellan olika verksamhetsställen (anstalterna Rödjan och Brinkeberg).

Kriminalvården gav in tre remissvar, i vilka myndigheten genom rättschefen vid huvudkontoret yttrade sig. Av dessa framgick att Kriminalvården hade tagit in uppgifter från bl.a. berörda regioner och verksamhetsställen. Myndigheten bifogade tre bilagor: ”Valet 2022 – information till chefer”, en folder riktad till intagna med information om att rösta i valet och information som publicerats på Kriminalvårdens internwebb.

I respektive remissvar anförde Kriminalvården i huvudsak följande:

Anstalten Umeå

Utredning

Natten till lördagen den 3 september 2022 kom AA till anstalten Umeå. Han var vid ankomsten påverkad av narkotika och placerades därför i avskildhet.

Anstalten gjorde bedömningen att AA inte var i sådant skick att han vid ankomsten kunde informeras om möjligheten att rösta. Han var fortsatt placerad i avskildhet den 4 september 2022, när förtidsröstning vid anstalten ägde rum. Samma dag som förtidsröstningen ägde rum, fick personalen vetskap om att det var möjligt för de intagna att rösta i valet utan att ha anmält sig i förväg och gick därför runt på avdelningarna och frågade klienterna om det fanns ytterligare klienter som ville rösta i valet.

Personalen glömde att informera AA om möjligheten att rösta i valet och skälet till detta kan ha varit att han inte befann sig på avdelningen utan var placerad i avskildhet.

Beträffande Kriminalvårdens nationella rutiner avseende röstning i valet 2022 har det framkommit att den nationella avdelningen för verksamhetsinnehåll gav vägledning på regional och lokal nivå genom separata e-postmeddelanden till chefer [...], en valfolder riktad till klienter [...] och genom information publicerad på Kriminalvårdens internwebb Krimnet [...]. Kriminalvården förde även löpande dialog med valhandläggare vid Valmyndigheten, vilka bl.a. faktagranskade det informationsmaterial som togs fram inom Kriminalvården. I december 2022 genomförde avdelningen för verksamhetsinnehåll tillsammans med kommunikationsavdelningen en utvärdering av information om intagnas valdeltagande.

Beträffande anstalten Umeås rutiner avseende röstning i valet 2022 har det framkommit att det i mitten av augusti 2022 sattes upp informationsblad på avdelningarna, med information om att de intagna skulle anmäla sig i förväg för att kunna förtidsrösta i valet den 4 september 2022.

Någon särskild muntlig information gavs inte till de intagna men personalen påminde klienterna om att skriva upp sig på en lista om de behövde hjälp att skaffa röstkort. Den 1 september 2022 beställdes röstkort till de klienter som anmält sig. Samma dag skickades det ut ett mail med praktisk information till samtliga avdelningar om hur röstningen skulle gå till, mailet skickades dock inte till avskildhetsavdelningen. Innan förtidsröstningen skulle äga rum fick anstalten Umeå även direktiv från valförrättaren att endast de intagna som anmält sig i förväg skulle kunna rösta den 4 september 2022. Den 4 september 2022 visade det sig att valförrättare kunde ordna röstkort på plats så att även de klienter som dök upp oanmälda till vallokalen kunde rösta. Personalen gick därför ut på avdelningarna och kontrollerade om det var några fler intagna som ville rösta.

Anstalten Umeå har inte haft någon särskild rutin för röstning i val, vad gäller intagna som är placerade i avskildhet. Eftersom AA var placerad i avskildhet fick han inte information om att det var möjligt att förtidsrösta den 4 september 2022.

-- --

Kriminalvårdens bedömning

Kriminalvården har bedrivit ett omfattande informationsarbete inom myndigheten för att ge såväl intagna som anställda information om hur intagnas valdeltagande ska administreras.

Information har publicerats på myndighetens internwebb och det har även gjorts utskick till berörda chefer i myndigheten. Därutöver har en informationsbroschyr delats ut till intagna i samtliga anstalter och häkten. Efter valet 2022 genomförde Kriminalvården också en utvärdering med anledning av de intagnas valdeltagande i valet.

Kriminalvården bedömer att det inte har saknats instruktioner till lokal nivå för hantering av valet 2022. Det har lämnats information om hur intagnas valdeltagande ska administreras och det har också framgått hur de författningar som reglerar valdeltagande i allmänna val ska tillämpas vad gäller intagna i Kriminalvården.

Det kan dock konstateras att anstalten Umeå har brustit i sin administration gällande hanteringen av intagnas valdeltagande eftersom AA inte har fått möjlighet att förtidsrösta.

Mot denna bakgrund bedömer Kriminalvården att myndighetens hantering av AA:s valdeltagande har inneburit en begränsning i hans möjlighet att förtidsrösta ... Även om utredningen inte ger stöd för annat än att detta skett av förbiseende ser Kriminalvården mycket allvarligt på att en intagen på detta sätt inte givits möjlighet att rösta i de allmänna valen 2022. [...]

Anstalterna Rödjan och Brinkeberg

Utredning

BB vistades på anstalten Rödjan från den 14 augusti fram till den 6 september 2022. Den 6 september 2022 ägde förtidsröstning till valet rum på anstalten med start kl. 12.00. BB förflyttades samma dag kl. 12.02 till anstalten Brinkeberg. Det har av utredning inte framkommit någon uppgift om att anstalten Rödjan informerade anstalten Brinkeberg om huruvida BB givits möjlighet att förtidsrösta. Det finns heller ingen anteckning om att han vid ankomsten till anstalten Brinkeberg tillfrågades om han hade röstat eller om han önskade att rösta i valet 2022.

Kriminalvården har återgett samma beskrivning av myndighetens nationella rutiner avseende röstning i valet 2022 som i remissvaret i fråga om anstalten Umeå. När det gäller intagna som förflyttas mellan olika verksamhetsställen samt de lokala rutinerna för valet 2022 vid anstalterna Rödjan respektive Brinkeberg har Kriminalvården anfört följande:

Beträffande Kriminalvårdens nationella rutiner avseende röstning i valet 2022 för intagna som förflyttas mellan anstalter och häkten har det framkommit att det saknas särskilda rutiner eller vägledning.

Beträffande anstalten Rödjans rutiner avseende röstning i valet 2022, anslog anstalten information den 24 augusti 2022, genom att sätta upp informationsblad på anstaltens samtliga anslagstavlor samt i centralvakten. Av informationen framgick att förtidsröstning på anstalten skulle genomföras den 6 september 2022. Vidare framgick även hur valet skulle genomföras, tider och lokal samt information om att de intagna som saknade röstkort skulle anmäla sitt namn i centralvakten senast den 31 augusti 2022. Därefter beställde personalen på anstalten dubletter av röstkort från Valmyndigheten. Valet genomfördes den 6 september 2022. Anstalten säkerställde att de intagna som ville rösta fick gå från sin sysselsättning denna dag i syfte att få rösta. För de intagna som inte hade haft möjlighet att beställa röstkort innan den 31 augusti 2022 var röstmottagarna behjälpliga och skrev ut dubletter till dessa direkt på valdagen den 6 september 2022. Därmed var det möjligt för alla intagna på anstalten att rösta.

Beträffande anstalten Brinkebergs rutiner avseende röstning i valet 2022 ägde förtidsröstningen rum den 29 augusti 2022. Innan den 29 augusti 2022 hade anstalten satt upp affischer med information om hur valet skulle genomföras och hur de intagna skulle gå till väga för att få möjlighet att förtidsrösta. De intagna som skrevs in efter den 29 augusti 2022, då förtidsröstningen på anstalten ägde rum, eller av annan anledning inte hade kunnat förtidsrösta, erbjöds att rösta genom budröstning fram till den 11 september 2022. Det fanns personal avsatt för att hjälpa till vid budröstningen men det saknades skriftlig information riktad till de intagna om möjligheten att budrösta efter den 29 augusti 2022. Det har av utredningen inte framkommit att BB uttryckt någon önskan om att få rösta i valet 2022.

 Kriminalvården har – beträffande myndighetens arbete på central nivå i samband med valet 2022 – gjort samma bedömning som i remissvaret avseende anstalten Umeå, dvs. att informationsarbetet har varit omfattande och inbegripit instruktioner till lokala verksamhetsställen. När det gäller hanteringen vid anstalterna Rödjan och Brinkeberg har Kriminalvården anfört följande:

Kriminalvårdens bedömning

 [...] Även om det inte har framkommit att BB uttryckt någon önskan om att få rösta i valet 2022 kan det konstateras att anstalten Brinkeberg har brustit i sin administration av intagnas valdeltagande då BB inte tillräckligt tydligt, informerats om sin rätt att budrösta efter det att BB förflyttats till anstalten.

Mot denna bakgrund bedömer Kriminalvården att myndighetens hantering av BB:s valdeltagande har inneburit en begränsning i hans möjlighet att budrösta ... Även om utredningen inte ger stöd för annat än att detta skett av förbiseende ser Kriminalvården mycket allvarligt på att en intagen på detta sätt inte givits möjlighet att rösta i de allmänna valen 2022.

Häktet Sollentuna

Utredning

 CC skrevs in vid häktet Sollentuna den 31 augusti 2022. Av daganteckningarna den 2 september 2022, framgår att hon informerades om rutinerna kring förtidsröstning och att förtidsröstning på häktet Sollentuna skulle äga rum den 5 september och den 9 september 2022 mellan kl. 9.00 och 12.00 samt kl. 13.00-16.00 båda dagarna. Av utredningen har framkommit att CC inte var på sitt rum när röstningsmottagarna besökte hennes avdelning för att ta emot röster i valet. Röstningsmottagarna meddelade personalen på avdelningen att de ville bli kontaktade när CC åter var på plats i sitt rum. Personalen hörde därefter inte av sig till röstmottagarna och röstningsmottagarna följde heller inte upp ärendet vilket resulterade i att CC inte fick möjlighet att förtidsrösta.

Kriminalvården har återgett samma beskrivning av myndighetens nationella rutiner avseende röstning i valet 2022 som i remissvaret i fråga om anstalten Umeå. När det gäller de lokala rutinerna för valet 2022 vid häktet Sollentuna har Kriminalvården anfört följande:

Beträffande häktet Sollentunas rutiner avseende röstning i valet 2022, har det framkommit att den 21 juni 2022 beslutade Valnämnden i Sollentuna kommun att förtidsröstning med begränsat tillträde skulle anordnas på häktet Sollentuna den 5 september och den 9 september 2022 mellan kl. 09.00 och 16.00 båda dagarna. Valnämnden utsåg tre anställda på Kriminalvården att vara röstningsmottagare med uppgift att ta emot förtidsrösterna från de intagna.

I slutet av augusti 2022 och början av september 2022 informerades de intagna vid häktet i Sollentuna om rutinerna för förtidsröstning och möjligheten att budrösta. Efter att de intagna informerats om valet 2022, blev de tillfrågade om de ville förtidsrösta. Samtliga avdelningar upprättade var sin lista på intagna som ville förtidsrösta. Därefter beställde personalen dubbletröstkort via valmyndighetens hemsida. Listorna med namn och dubbletröstkort lämnades till röstmottagarna, som därefter tog emot rösterna. För intagna som av någon anledning inte kunde förtidsrösta den 5 september eller den 9 september 2022 och för

intagna som skrevs in i häktet efter den 9 september 2022, erbjöds möjligheten att rösta via bud både den 10 september och den 11 september 2022.

Kriminalvården har – när det gäller myndighetens arbete på central nivå i samband med valet 2022 – gjort samma bedömning som i remissvaret avseende anstalten Umeå, dvs. att informationsarbetet har varit omfattande och inbegripit instruktioner till lokala verksamhetsställen. När det gäller hanteringen vid häktet Sollentuna har myndigheten anfört följande:

Kriminalvårdens bedömning

Det kan dock konstateras att häktet Sollentuna har brustit i sin administration gällande hanteringen av intagnas valdeltagande eftersom CC inte har fått möjlighet att förtidsrösta. Utöver de bestämda datumen för förtidsröstning fanns det möjlighet att budrösta både den 10 september och den 11 september 2022 i häktet. Det har inte kunnat utredas varför CC inte fick möjlighet att budrösta.

Mot denna bakgrund bedömer Kriminalvården att myndighetens hantering av CC:s valdeltagande har inneburit en begränsning i hennes möjlighet att budrösta ... Även om utredningen inte ger stöd för annat än att detta skett av förbiseende ser Kriminalvården mycket allvarligt på att en intagen på detta sätt inte givits möjlighet att rösta i de allmänna valen 2022.

I remissvaren anförde Kriminalvården också att myndigheten i närtid kommer att påbörja ett arbete med att upprätta styrande dokument om hantering av röstning i val för intagna för att säkerställa att det framöver finns nationell styrning vad gäller valadministration inom myndigheten.

Anmälarna fick tillfälle att kommentera remissvaren. BB anförde bl.a. följande. Kriminalvårdens påstående om att han inte uttryckt någon önskan om att få rösta stämmer inte. Han frågade flera gånger hur han skulle gå tillväga för att kunna utnyttja sin rösträtt. Personalen vid anstalten Rödjan, som kände till hans starka önskemål om att få rösta, borde ha delat med sig av den informationen till personalen vid anstalten Brinkeberg.

Rättslig reglering

Enligt 3 kap. 4 § regeringsformen har varje svensk medborgare som är eller någon gång har varit bosatt i riket och har fyllt arton år rösträtt vid val till riksdagen. Förutsättningarna för den enskildes rösträtt vid val till kommunfullmäktige och regionfullmäktige framgår av 1 kap. 7 och 8 §§ kommunallagen (2017:725).

I 3 kap. vallagen (2005:837) finns bestämmelser om bl.a. valmyndigheter. Av regleringen följer att det i varje kommun ska finnas en valnämnd, som är lokal valmyndighet med ansvar i kommunen för frågor om val (3 §). Om valnämnden har beslutat att röstmottagning ska äga rum på en kriminalvårdsanstalt eller ett häkte, får nämnden överlåta åt den som är chef för inrättningen att förordna röstmottagare där (5 §). På varje röstmottagningsställe ska det finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras (6 §).

Av 7 kap. 1 § vallagen framgår bl.a. följande. Väljare röstar i första hand i sin vallokal på valdagen. De kan också före eller under valdagen rösta i röstningslokaler som kommunerna eller utlandsmyndigheterna har inrättat. Väljare får dessutom i vissa fall rösta på andra sätt, t.ex. genom bud.

Enligt 7 kap. 4 § första stycket vallagen får väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe lämna sina valsedlar där genom bud. Av andra stycket följer att även vissa andra kategorier av väljare får budrösta, bl.a. väljare som är intagna i häkte samt väljare som är intagna i kriminalvårdsanstalt och som av säkerhetsskäl inte kan rösta i samma röstningslokal som andra intagna i anstalten. Vem som får vara bud regleras i 5 § samma kapitel. Av paragrafen framgår att den som är anställd vid ett häkte eller en anstalt och som har fyllt 18 år får vara bud.

Bedömning

Inledning

All offentlig makt i Sverige utgår från folket (1 kap. 1 § regeringsformen). De allmänna valen, dvs. valen till riksdag, kommunfullmäktige, regionfullmäktige och Europaparlamentet, utgör grunden i den svenska representativa demokratin. Den svenska folkstyrelsen bygger på allmän och lika rösträtt.

För att den som är intagen inom Kriminalvården ska kunna utnyttja sin grundläggande rättighet att rösta krävs det att myndigheten ordnar de praktiska förutsättningarna för detta. Det är också nödvändigt att Kriminalvården informerar de intagna om möjligheten att rösta och hur röstningen går till på det aktuella verksamhetsstället. En sådan skyldighet får anses följa av bestämmelserna i 6 § förvaltningslagen (2017:900) om myndigheters allmänna serviceskyldighet (se t.ex. JO:s beslut den 9 juli 2004, dnr 3732-2002, och JO:s beslut den 3 juli 2007, dnr 4666-2006).

När det gäller de nu anmälda händelserna vid anstalterna Umeå, Rödjan och Brinkeberg samt häktet Sollentuna gör jag följande bedömning.

Anstalten Umeå

Av utredningen framgår i huvudsak följande. AA ankom till anstalten Umeå natten till den 3 september 2022 och placerades då i avskildhet, där han befann sig till den 5 september. Den 4 september hölls förtidsröstning i anstalten. Inför den dagen hade personalen satt upp informationslappar på avdelningarna, av vilka det framgick bl.a. datum för förtidsröstningen och att den som ville rösta skulle anmäla detta i förväg. Det hade även skickats ut ett mejl till avdelningarna med praktisk information om hur förtidsröstningen skulle gå till. Mejlet skickades dock inte till avskildhetsavdelningen. På dagen för förtidsröstningen fick personalen vetskap om att också intagna som inte i förväg hade anmält att de ville rösta kunde göra detta. Personalen gick därför runt på avdelningarna och frågade om det fanns fler som ville rösta. Eftersom AA var placerad i avskildhet informerades han inte om möjligheten att förtidsrösta.

Det är klarlagt att AA inte fick vare sig muntlig eller skriftlig information om förtidsröstningen den 4 september. Det har inte framkommit om det i hans fall hade varit möjligt att rösta på något annat sätt, t.ex. genom bud. Under alla omständigheter är det utrett att anstalten inte har gett honom tillfälle att rösta i de allmänna valen. Det är naturligtvis av yttersta vikt att även intagna som är placerade i avskildhet får såväl nödvändig information som praktisk möjlighet att rösta. Det inträffade är helt oacceptabelt och anstalten Umeå förtjänar allvarlig kritik.

Anstalterna Rödjan och Brinkeberg

Anstalten Rödjan anordnade den 6 september 2022 förtidsröstning med start kl. 12.00. BB kunde inte delta i den eftersom han enligt utredningen förflyttades till anstalten Brinkeberg runt det klockslaget samma dag. Det var då inte heller möjligt att förtidsrösta i den sistnämnda anstalten, eftersom sådan röstning redan hade ägt rum. Det finns inte några anteckningar om huruvida anstalten Rödjan informerade anstalten Brinkeberg om att BB ännu inte hade fått möjlighet att rösta. Det saknas också dokumentation om ifall BB vid ankomsten till Brinkeberg tillfrågades om han önskade rösta. Kriminalvården har i sitt yttrande uppgett att anstalten Brinkeberg hade avsatt personal som skulle hjälpa till med budröstning men att det inte fanns någon skriftlig information till de intagna om möjligheten att rösta med bud.

Det står klart att BB till följd av tidpunkten för förflyttningen mellan anstalter inte kunde förtidsrösta. BB har uppgett att han efter ankomsten till Brinkeberg vid upprepade tillfällen framförde att han önskade rösta men att personalen svarade att detta inte var möjligt. Kriminalvården har å sin sida anfört att det inte framkommit att BB uttryckt något sådant önskemål. Oavsett hur det förhåller sig med den saken anser jag att anstalten Brinkeberg borde ha informerat BB tydligt om den möjlighet att budrösta som anstalten erbjöd intagna. Kriminalvården har bedömt att anstalten har brustit i sin administration genom att inte lämna sådan information. Jag instämmer helt i den bedömningen. Hanteringen har lett till att BB inte har fått tillfälle att rösta i de allmänna valen. Anstalten Brinkeberg förtjänar kritik för det inträffade.

När det gäller anstalten Rödjan har BB uppgett att han i förväg hade anmält att han ville delta i förtidsröstningen som anstalten anordnade den 6 september 2022. Det saknas anledning att ifrågasätta den uppgiften. Att förflyttningen av BB kom att ske när förtidsröstningen inleddes är givetvis olyckligt. Skälen för förflyttningen har dock inte framgått och det är inte säkert att det fanns förutsättningar att skjuta på transporten. Min uppfattning är emellertid att det i en situation som den förevarande är lämpligt att anstalten eller häktet i fråga åtminstone överväger om den intagne kan delta i den planerade förtidsröstningen innan förflyttningen sker. Om detta inte är genomförbart, bör personalen upplysa det mottagande verksamhetsstället om att han eller hon ännu inte har fått möjlighet att rösta. Såvitt framkommit har Rödjan inte lämnat någon sådan

information till Brinkeberg. Detta är inte godtagbart och anstalten Rödjan kan därför inte undgå kritik.

Häktet Sollentuna

Av utredningen framgår bl.a. följande. CC skrevs in vid häktet Sollentuna den 31 augusti 2022. Enligt en daganteckning den 2 september hade CC informerats om rutinerna för den förtidsröstning som skulle äga rum i häktet den 5 och 9 september. Förtidsröstningen gick till på det sättet att röstmottagarna gick runt till var och en av de intagna, som kunde rösta i sin cell. När röstmottagarna kom till den avdelning som CC var placerad på befann hon sig inte på sitt rum. Röstmottagarna meddelade avdelningspersonalen att de ville bli kontaktade när CC åter var på plats. Personalen hörde dock inte av sig, och röstmottagarna följde heller inte upp frågan. Detta resulterade i att CC inte fick förtidsrösta. Kriminalvården har uppgett att intagna, som av något skäl inte kunde rösta den 5 eller 9 september, erbjöds att budrösta den 10 och 11 september men att CC av okänd anledning inte fick den möjligheten.

Utredningen visar att häktet inte har sett till att CC kunde rösta vare sig vid tidpunkterna för förtidsröstning eller vid de senare tillfällena för budröstning, trots att båda alternativen fanns att tillgå. CC har således inte fått möjlighet att rösta i de allmänna valen. Det inträffade är självfallet helt oacceptabelt och häktet Sollentuna förtjänar allvarlig kritik.

Avslutande synpunkter

Kriminalvården har uppgett att myndigheten nu kommer att påbörja ett arbete med att upprätta styrande dokument för hanteringen av röstning i val för intagna. Jag ser positivt på detta. Även om de nu aktuella händelserna av allt att döma har haft sin grund i enskilda misstag, illustrerar ärendena att det kan uppstå situationer av olika slag där intagnas faktiska möjligheter att utnyttja sin rösträtt uteblir. Det här är naturligtvis allvarligt och det framstår som angeläget att minimera riskerna för att något liknande händer igen. Tydliga nationella riktlinjer skulle sannolikt bidra till en säkrare hantering på lokal nivå. Det finns ett antal förutsebara situationer där det är särskilt viktigt med vägledning, bl.a. om den intagne i ett första skede har gått miste om möjligheten att rösta till följd av t.ex. sjukdom, tillfällig frånvaro eller förflyttning till ett annat verksamhetsställe. Liknande förhållanden kan uppstå för personer som tas in i häkte eller anstalt på valdagen eller strax dessförinnan och som ännu inte har röstat. Sådana fall bör enligt min uppfattning särskilt tas i beaktande i Kriminalvårdens fortsatta arbete med att säkerställa att intagna kan utnyttja sin rösträtt i allmänna val.

Ärendena avslutas.